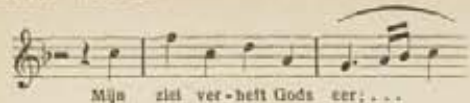

Het pure vuur van loutere verrukking brandt in stralende melodie:

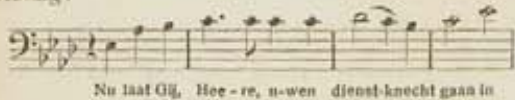

In stijgende strengeling van sopraan en koorstemmen, telkens een halve toon hooger, ten slotte weerkerend tot den oorsprong in „Hoe heilig is Zijn Naam“, wordt van die liefelijk-zangerige wijs een kerstkrans van twinkende tonen gewonden.

Uit iedere bladzij van dit klankverhaal van Jezus' komst straalt de genade van het kunstenaarschap.

En nog zijn er in dit hoogland der muziek toppen van grootscher verhevenheid. Ook de Engelenzang, in deze originele opvolging en uitwerking, is rijk van klank en kleur.

Maar onverwoordbaar prachtig, door de donkere gedragenheid van de basmelodie, en de vredige vreugde der opvoering tot het Licht klinkt Simeons Lofzang:

Vrome tonen bouwden hier een klankmonument van mannelijke ontroering.

Wie de innerlijke, innige vrede heeft gevoeld in die klare en diepe melodie, die heeft met Kerstmis niet alleen van den begenadigden Simeon gelezen, maar heeft hem gehoord: een zang van wonder-vredige woorden op wonderlijk-vredige toon.

De aanbidding der Wijzen, die hun schatten ontsluiten, het majestueuze slotkoor met zijn aangrijpend: „Gij huis Israëls! Gij huis Aarons! Gij huis van Levi! Looft den Heere!“ — we laten ze verder buiten bespreking.

Het slotkoor vormt werkelijk een slot, en de sluiting is goed en af.

Wat zal, muzikaal, de Epiloog nu nog?

Eén van tweeën: de compositie bederven door de indruk van het geheel te verzwakken, of de totaalbewerking versterken door zuivere declamatie en massa-unisono-zang.

Zooals wij het oratorium hoorden uitvoeren, vonden we de epiloog, als vooral in zoo'n milieu aangrijpende Evangelie-verkondiging en uiting van gemeenschappelijke dank zeer te waardeeren. Maar we zijn er ons wel van bewust, dat daarbij talrijke niet-specifiek-muzikale factoren in 't spel waren. Herinnering aan de Dienst des Woords, n.l. Evangelieprediking en zang der gemeente doet bij gebrekkige uitvoering in musici veel vergeven dat in de concertzaal nu eenmaal even min als in de kerk onbecritiseerd mag blijven. Als verwarring van concertzaal met kerk mocht leiden tot vermindering van de muzikale eischen voor deze sluiting van het slot, dan hopen we dat ze voor goed geschrapt wordt, op voorstel van den componist.

Gaarne zouden we nog uitvoeriger ingegaan zijn op dit bij uitstek nationale, Christelijke, muziek-

werk, maar bijna te lang reeds maakten we deze artikelenrij.

We hopen, dat het repertoire van menige oratoriumvereniging met Hubert Cuypers' Kerstoratorium verrijkt zal worden!

J. L. F.

Vragen van Jongeren

„Goed bedoeld vermaan..... maar toch.....“

Als bedoeld voor deze rubriek van ons blad ontving ik het volgende merkwaardige briefje, dat ik hier geheel doe afdrukken.

„Ik zou ook graag uw oordeel willen weten over een vraag, op gevaar af, dat U zeggen zult: Je bent nog veel te jong, want ik ben nog geen veertien jaar, maar ik waag het er maar op. Als ik ondeugend of brutaal ben, waarschuw moeder me steeds en houdt me voor wat diegene te wachten heeft, die haar Vader en Moeder veracht. Ik weet zelf ook heel goed hoe ik leven moet, maar het te doen, dat is zoo moeilijk voor mij. En wat moeders waarschuwingen betreft, ik ben van meening, dat Moe daar niet bepaald goed aan doet. Als we naar de kerk geweest zijn en de preek (volgens moeders meening) precies op mij past, maakt Moe mij daar dikwijls opmerkzaam op (ja moeder sluit zichzelf er niet buiten). Ik erger me daaraan, dan stoort Moe mij in mijn denken over het gehoorde. Ik neem me vaak voor om me te beteren, maar als Moe dan zegt: Heb je wel gehoord wat Dominee zei van dit en dat?, dan zijn mijn goede voornemens al weer weg. Moeder zegt, dat het haar plicht is, dat te vragen, en me te waarschuwen. Maar ik heb toch ook nog gevoel. Mijn vraag is deze: is het zielkundig van Moeder om in mijn gedachten te dringen? Ik hoop, dat ik door uw antwoord opheldering zal krijgen in deze zaak. U mocht soms denken, dat ik geheel op mijn eigen houtje handel, maar dat is niet zoo, ik heb van Vader en Moeder toestemming gekregen, en toen ik klaar was, hebben beiden den brief gelezen.“

Ik noem dit briefje uiterst merkwaardig, in de eerste plaats om de groote eerlijkheid, die eruit spreekt, en in de tweede plaats om het feit, dat hier ouders zijn, die bij een verschil van meening met hun kind het goed vinden, dat dat kind een beroep doet op onze rubriek in „De Reformatie“. Een dertienjarige meisje vraagt hier, ook dat is merkwaardig; vooral als wij erop letten, wat zij vraagt: haar denken over de preek wordt gestoord door moeders opmerkingen.

Maar daar is nog een reden waarom ik dit briefje als iets heel bijzonders beschouw. Dat is om het gevaar, dat deze ouders riskeeren, dat ik het met hun kind eens zou kunnen zijn; en wat dan? Nu zij echter eenmaal goed gevonden hebben, dat ons lezersje mij schrijft, moeten zij ook riskeeren, dat ik een paar dingen zeg, die zij misschien minder prettig vinden. Ik vertrouw echter, dat zij zelfden dat zullen aanvaarden, omdat we toch ook in deze rubriek het waarachtig heil zoeken van onze jonge menschen.

Eigenlijk worden in dezen brief twee kwesties behandeld. In de eerste plaats het eigenaardige: „als ik ondeugend of brutaal ben, waarschuw moeder mij steeds en houdt mij voor wat diegene te wachten heeft, die vader en

moeder veracht“. Indien dit zoo juist is weergegeven, (en ik moet aannemen, dat dit zoo is, want ook de ouders hebben den brief gelezen), dan moet ik toch zeggen, dat ik mij wel voor kan stellen, dat het kind bij zoo'n vermaning wat wordt geprikkeld, al is dat dan ook niet goed van dat kind. Wanneer een kind eens ondeugend is of wanneer het eens een ongepast woord zegt, beteekent dat direct, dat het kind vader en moeder veracht? Immers neen. Dit lijkt bedenkelijk veel op een vermaning, die direkt dik doet, en de dingen zoo algemeen maakt. We moeten bij de opvoeding van onze kinderen nooit direkt een algemeen regel bij de hand hebben om die toe te passen. Het geval zelf moet uitgeplozen worden.

En wat nu betreft de vraag of we dan niet het kind ernstig moeten waarschuwen toch vooral vader en moeder niet te verachten, dan zeg ik, natuurlijk mogen we dat. Maar wat is dat: „vader en moeder verachten“? Is dat hetzelfde als eens ondeugend zijn of in een driftig oogenblik een brutaal antwoord geven?

Bovendien, ook dat moet mij van het hart, ouders vinden dikwijls hun kinderen van 13, 14 jaar erg brutaal, omdat zij vergeten, dat die kinderen langzamerhand groot worden, en langzamerhand ook een eigen meening krijgen. En al moeten die meeningen er nu wel onder, indien die meeningen inderdaad fout zijn, over ondergeschikte dingen mogen toch 13- en 14-jarige kinderen wel een andere meening hebben dan de ouders. Het doel van de opvoeding is toch de kinderen te brengen tot zelfstandigheid. En nu is juist het gevaar zoo groot, dat we de kinderen prikkelen tot grotere brutaliteit door hen de wegen af te snijden om ook in kleinere dingen eens een opinie te hebben, die afwijkt van de onze. Daardoor toch komt er bij het kind een ietwat recalcitrante instelling en heeft het de neiging om als het ware te zoeken naar meer punten, waarin het van ons afwijkt.

Anderzijds gelieve mijn vraagstertje te bedenken, dat als moeder zegt, dat degene, die vader en moeder veracht een oordeel ontvangt, zij daarmee heusch niet bedoelt, dat haar eigen dochttertje bezig is vader en moeder te verachten. Ik denk, als een buurvrouw zou zeggen: „Jouw dochttertje veracht vader en moeder“, dat moeder het dan wel heel erg vóór haar dochttertje zou opnuemen!

Maar nu wil ik wel een vraag doen. Moet ik nu aan het kind verzoeken om de overdrijving van moeder niet heelemaal ernstig te nemen, of moet ik liever aan de moeder verzoeken niet meer te overdrijven?

En nu de tweede kwestie. Hier sta ik heelemaal aan den kant van het meisje. Al is het waar, dat moeder zichzelf er niet buiten sluit, dan werkt het toch verkeerd wanneer een kind, dat uit de kerk komt, hooren moet: dat en dat past precies op jou.

Uit het schrijven blijkt wel, dat we met een dertienjarige te doen hebben, die door God gezegend is met een helder verstand. Een paar taalfouten, die we in haar schrijven verbeteren, komen ongetwijfeld op rekening van het feit, dat we te doen hebben met het dochttertje van een schipper, maar het schrijven als zoodanig zegt ons omtrent dit meisje wel iets. (Ook het feit, dat zij schreef, zegt wel iets; daar komt niet ieder toe in zoo'n geval. Evengoed als het ook omtrent de ouders iets zegt, dat zij goed vonden, dat in dit geval geschreven werd. En dat gemeenschappelijk goed gevonden schrijven bewijst ook wel, dat de verhouding toch werkelijk nog niet zoo slecht is, als men oppervlakkig geneigd zou zijn te denken). Welnu dan, met deze gegevens in de hand vraag ik mij toch af, waarom moeder meent, dat zij, telkens als er in de preek

„Geen antwoord“, was het weinig bemoedigende bescheid, waarmede de portier van dit deftige wetenschappelijke genootschap den ijverigen boekbinders-leerling naar huis zond. In datzelfde jaar (1812) begint hij een regelmatige briefwisseling met zijn vriend Abbot, die hij op de avondcursussen had leeren kennen. Deze was anderhalf jaar jonger dan hij, maar had een uitstekende schoolopleiding genoten, zoodat Faraday hoog tegen hem opzag. De bedoeling van deze briefwisseling zet hij in zijn eerste brief uitvoerig uiteen. Hij wil een gelegenheid hebben zijn gedachten te formuleeren en verslag te doen over de natuurkundige proeven, die hij in de avonden deed. Reeds deze eerste brief doet verwonderd staan over de kennis, maar ook over de algemeene vorming die de zoon van den grofsmid zich door eigen inspanning had weten eigen te maken. De stijl is vloeiend als van een ervaren schrijver, hoffelijk en fijn geestig als van iemand, die gewend is zich in de hoogste kringen te bewegen. Het relaas van zijn proeven over galvanische elementen verradt een kennis en inzicht en een vermogen de feiten te combineren, welke, bij een dergelijke primitieve opleiding, alleen uit genialiteit kunnen worden „verklaard“. Hoe ernstig zijn levensopvatting was blijkt uit een brief van eenige maanden later. Hij heeft het over vriendschap en schrijft dan:

„Ik gevoel dat elke handeling in ons leven betrokken moet worden op een Hooger Wezen en dat wij in niets tegen Zijn wil mogen ingaan. Deze gedachte doet mij buitengewoon ontevreden zijn met de algemeen gangbare en ook met oudere opvattingen over vriendschap... Een waren vriend zou ik willen definiëren als iemand, die zijn metgezel (companion) wil dienen het eerst na (next to) zijn God.“

Aangemoedigd door Mr Dance, die hem de introductie tot de voordrachten van Davy had ver-

loot gezegd, haar daar soms niet God, zood mocht? Laten, opdat opmerking king van

Laat zij na de pre was, eens aan datge beteekenis meen gest bij gelegen rulk een nemend.

En van is, telkens op wijzen, te grijpen woorden v Woord va

Tenslotte kent „wat in de pre was gezegd een buurv die preek moeder, al van wat l moeders v

Een ges-

Onder in het B meerde

Wij be telijke wijs. Dit door...

openba van hij al kerstenen (waarop l bloeien z principiee heidsor ning) gegt Vinet ach tijds was is losgeki niet de b punt lage

Gelukki het woort Ook later (de gesch hebben n in onze S den oot

schaft, ri verzoek i laboratorij zijn ambi uitgewerk keurig ge pleegt ov der Royal schap, wa antwoord schen spe accepteert niet“. Dit beslissend sistent an van welk 1858 is hi eerst als i daarna al volgens a slotte, n recteur v 1813 ver groote rei day op d langstellin gewend v nemen. A gewoonten uitvoerig, Met veel dat hij va en zoodra die beest teeren or sporen. I vader wa hartelijke lijke omg

POPULAIR-WETEN- SCHAPPELIJKE SCHETSEN

Michael Faraday.

Ieder die zich eenige, zij het ook elementaire, kennis der natuurkunde heeft eigen gemaakt, heeft daarbij zeker ook wel eens den naam van Michael Faraday ontmoet. Daarom zal het wel niet al te gewaagd zijn te veronderstellen, dat het feit, dat Faraday behoorde tot de grootste natuurkundigen der vorige eeuw, een vrij algemeene bekendheid geniet. Veel minder bekend is echter, dat deze geniale onderzoeker, ook een overtuigd en dieplevend Christen geweest is, die zijn geheele leven de volstrekte autoriteit van den Bijbel heeft beleden, ja, die zelfs, en dat juist in de belangrijkste periode van zijn wetenschappelijk werken, gedurende bijna vier jaar in een eenvoudige kerkelijke gemeenschap de rol van ouderling-predikant heeft vervuld.

Deze overweging was voor mij aanleiding in dit blad eens iets uit den merkwaardigen levensloop van dezen Christen-natuurkundige mede te deelen. Het is daarbij dus niet mijn bedoeling zijn belangrijke wetenschappelijke ontdekkingen uiteen te zetten, maar om, en dat hoofdzakelijk aan de hand van zijn brieven, waaruit zoowel de diepte als de eenvoud van zijn geloof telkens spreekt, hem als Christen te doen kennen.¹⁾

De omgeving waarin Michael Faraday op 22 Sept. 1791 te Londen werd geboren, hield weinig belofte in voor een wetenschappelijke loopbaan. Zijn vader was grofsmid, hoewel zijn zwak gestel hem voor dit beroep niet zeer geschikt maakte. In 1801, een tijd van abnormaal hooge graanprijzen, stond het gezin, waartoe de 10-jarige Michael behoorde,

zelfs ingeschreven op de lijst van de ondersteunden. Voor goed onderwijs was dus zeker geen geld beschikbaar. Faraday schrijft later, dat hij slechts de beginselen van lezen, schrijven en rekenen op de gewone lagere school heeft geleerd. Uit zijn jeugd is weinig meer bekend, dan dat hij veel en lastige vragen kon stellen. Als dertienjarige jongen wordt hij loopjongen bij een boekhandelaar. Zijn voornaamste taak was het rondbrengen en terughalen van couranten, die door zijn baas ter lezing werden uitgeleend. Hij vertelt daar later zelf van, dat hij 's Zondagsmorgens zeer vroeg opstond, om zijn werk te verrichten, en als hij bij de klanten de boodschap kreeg dat de courant nog niet gelezen was, dan vroeg hij dringend ze toch te mogen medenemen, want hij gevoelde zich zeer ongelukkig als hij niet tijdig genoeg thuis kon komen om met zijn ouders naar de kerk te gaan. Na een vierjarige loopjongenspraktijk mocht hij het boekbinden leeren. Daarbij kreeg hij veel populair wetenschappelijke boeken in handen, die hij met graagte en, zooals spoedig bleek, met vrucht las. Vooral scheikunde en electriciteit oefenden een groote aantrekkingskracht op hem uit. Reeds toen openbaarde zich zijn aanleg als experimentator. „Ik deed eenvoudige scheikundige proeven, voorzoover de kosten daarvan bestreden konden worden met eenige stuivers per week, en construeerde ook een electrischeer-machine“. Van zijn broer, blijkbaar al een sport hooger op de maatschappelijke ladder, aanvaardde hij van tijd tot tijd dankbaar een shilling om populair avondvoordrachten over natuur- en scheikunde te volgen. Een klant van zijn patroon verschafte hem toegang tot vier voordrachten van Davy, een beroemd scheikundige. Faraday maakte ijverig aantekeningen, werkte ze thuis netjes uit, voorzag ze van teekeningen en... zond ze naar den president van de Royal Society, „in mijn onkunde van de wereld en eenvoudigheid van geest“.